

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 266. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 13-го листопада, 1936. — VOL. XLIV. No. 266. Jersey City, N. J., Friday, November 13, 1936. THREE CENTS

СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ ЗАВІЩЕННЯ ЗБРОЇ МИРОВИМИ ДЕМОНСТРАЦІЯМИ

ВАШИНГТОН. — Край відсвяткував 18-ту річницю завершення зброї в світовій війні різними помпезними церемоніями, що впади в цій війні, та демонстраціями за мир.

Президент Рузвельт та генерал Першинг, що був начальником командантом американських збройних сил підчас війни, взяли участь у зложенні вірнів на гробі Невідомого Жовніра на національній цвинтарі в Арлінгтоні.

В 11-тій годині рано промовляли через радіо до цілої Америки: французький міністер закордонних справ, Дельбос; Поль ван Зеланд, прем'єр Бельгії; лорд Говард оф Пенрит, бувший англійський амбасадор у Злучених Державах; та д-р Зігмунт Цибіховський, професор варшавського університету. Промови були песимістичні щодо можливості вдержання в світі переміжності миру.

Зате власне мирову політику американського уряду підчеркували промовці на святах у Злучених Державах. Д-р Ботлер, президент Колумбійського університету, говорив на радіо, що мир таки вдасться вдержати, не дивлячись на воєнні хмари. „Основною нотою кожної промови на цьому святі в країю”, — говорив ньюйоркський посадинок Ля Гвардія на святі в Нью Йорку, „це мир. Як боеві люди говорять за потребу миру, будемо мати мир”.

Деколи святоточні демонстрації зверталися проти чинників, яких уважали за винуватків нової війни. На параді 107-го полку піхоти й відділу Американського Легіону в Нью Йорку капелян Брукс звертався проти диктаторів, фашистських, нацистських і комуністичних, як винуватків війни та безпошадних нищителів ідеалів демократії.

РУЗВЕЛТ ЗА ПОТРЕБУ БОРОТЬБИ З БЕЗРОБІТТЯМ

НЬО ЙОРК. — На відкритті річної краєвої антологічної вистави в палаті Гренд Централ президент Рузвельт прислав лист, у котрім закликає автомобільний промисл до заходів удержати постійну роботу для робітників.

Промовці на відкритті цієї вистави підчеркували поправу бізнесових умовин та промислового руху.

МАЙНЕРИ ОБВИНУВАЮТЬ ГРИНА

ВАШИНГТОН. — Проти Вільяма Грина, президента Американської Федерації Праці, внесено в майнерській юнії „Юнайтід Майн Воркерс оф Америка”, в котрій він є членом, скаргу, в котрій закидують йому звинувачення з ворогами юнії.

Вуєтський уряд майнерської юнії звиває Грина зявитися на переслухання перед цим урядом дня 18-го листопада.

У своїй публичній заяві про цю скаргу Грін каже, що ніхто не може брати поважно цих закидів.

ВЛАСНИКИ КОРАБЛІВ ПРОТИ ПЕРЕГОВОРІВ ЗО СТРАЙКАРАМИ

НЬО ЙОРК. — Власники корабельних ліній відкинули всякі пропозиції страйкуючих моряків на переговори.

Корабельні лінії набирають страйколомів та стараються ними зломати страйк.

ЩЕ ВІДГУКИ ВИБОРІВ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Глас подав конгресові звіт зо своїх виборчих видатків і каже в ньому коротко, що він не видав на вибори ні цента.

З Канзасу доносять, що губернатор Ландон, кандидат Републіканської Партії, не дістав при виборах більшості навіть у повіті Монтгомері, де він тепер живе.

ПІДНОСЯТЬ ЗАПЛАТУ

РОЧЕСТЕР (Нью Йорк). — „Істман Кодак Ко.”, звісна з виробу фотографічних апаратів, заповідає, що дасть своїм шероцям вищу дивіденду, а своїм робітникам участь у зисках. На цілі робітничої дивіденди призначено 2 мільони 200 тисяч доларів.

Про подібні підвишки, бонуси й різдвяні дарунки доносять з різних інших місцевостей.

ЗНАЙШЛИ ПРИЧИНУ ІНФЛЮЕНЦИ

НЬО ГЕЙВЕН (Конетикот). — На зборах Європейського Медичного Союзу прочитав д-р Ричард Свонп з Рокефелерівського Інституту для Медичного Розсліду реферат про розсліди над причинами недуги інфлюенци.

Прелегент признав, що він зможе переконатися про правдивість своєї теорії аж тоді, як трапляється нова поешть цієї недуги.

76 ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПРИЄДНАЛИ В ЖОВТНІ 244 НОВИХ ЧЛЕНІВ

ЦЕ ДОБРИЙ ПОЧАТОК.

А ТЕПЕР ПОСТАРАЙМОСЯ ДІСТАТИ ПРИНАЙМНІ ТАКЕ САМЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ У

ЛИСТОПАДІ, а також у ГРУДНІ.

БО ЦЕ Є МІНІМАЛЬНА Й КОНЕЧНА ВИМОГА ДЛЯ УСПІШНОГО ЗАКІНЧЕННЯ ЦЕЙ ТРИМІСЯЧНОЇ КАМПАНІ.

БЕ ПО СОЛОМ'ЯНИХ ГОЛОС СУВАННЯХ.

Сенатор МекКелар з Мемфісу, Тенесі, заповів, що він внесе в конгресі резолюцію зо розслідування пробних голосувань, заряжених різними організаціями й газетами, бо, мовляв, у тих голосуваннях було багато неморальних проявів.

ВІЙСЬКОВЕ НАВЧАННЯ В НІМЕЦЬКИХ ШКОЛАХ.

В Німеччині вирінає щораз більша потреба знання вищої математики й геометрії, на якому спирається новочасна воєнна техніка. Тому німецький уряд рішив увести в середніх школах для мужеської молоді спеціальні курси т. зв. природничо-математичного військового пристосіблення. На курсах будуть викладати такі предмети, як експериментальне означення швидкості стрілен, математичні проблеми, звязані з летунством, теренова вичеркна геометрія, фотографічна т. п. Теоретичні науки будуть доповнені практичними вправами, отже маршами з тереновими помірами і т. д. Все те призначається молоді в майбутній військовій службі.

НЕ ПУСТИЛИ ЖИДІВСЬКИХ КУПЦІВ НА ВІДПУСТ.

В неділю, 4-го жовтня ц. р., відбувся в Кізлові, пов. Тернопіль, відпуст, що на нього приїхали як попередніми роками жидівські перекупки. Розложивши свої будки, пішли до поближнього ресторану перекусити. Коли прийшли, застали свої будки попередвертані й крам розкидані. Місцевий командант поліції порадив жидівським перекупкам, що звернулись до нього з жалаями, щоб вони якнайшвидше спалили крам і вернулись до Тернополя.

ПРИМХИ ЦЕНЗУРИ.

В державних архівах Прусії є таке листьє короля Фрідріха Вільгельма III з 13-го лютого 1826-го року: „У „Фосіше Цайтунг” з 30-го й 31-го м. м. описана вродичість народин тайного радника Гетте та професора Гегля зовсім невідповідно й так широко, що не можна би краще описати коронаційних урочистостей будькотрого монарха. Щоб у будуччині таке не траплялося, побудуччи на те звернула увагу цензора берлінських часописів”

СЕЛЯНИ В СОВЕТАХ НЕ ЛЮБЛЯТЬ ТРАКТОРІВ.

Советська преса підносить усе більше аларм з причини положення, яке настало в поодиноких советських урожайних країнах цієї осені. Полеви роботи майже ніде не покінчили, бо селяни не хочуть послугуватися машинами. Так вони протестують і проти насильного приділювання їх до колхозів.

ЖАХЛИВА ПІМСТА НА СЕЛІ.

З мешкання Михайла Бретшнайдера, посесора дібр у Дунові, пов. Заліщики, вкрай хтось 150 зл. рушницю і револьвер. Два дні пізніше Дмитро Зварич й його жінка Анна повідомили Бретшнайдера, що його обікрали 21-літній Савка Вигюк, відомий місцевий злодій, що мав незабаром відсидіти взынці за різні провини. Коли Савка довідався, що поліція знає про крадіж і його шукає, пішов до хати Зваричів і любив та порізав обох до безпам'яті. Наситившись пімстою, пішов до дому і написав лист, в якому каже, що з крадених грошей взяв тільки 10 зл. і револьвер, а решту забрав його спільник, якого не хоче виявити. Опісля пішов до хати своєї нареченої, 17-літньої Марії Гузоватої й на порозі застрелив її, а вкінці відібрав собі життя.

ДІВЧАТА ПЕРЕМІНЮЮТЬСЯ НА ХЛОПЦІВ.

Велике диво викликав у місті Фельтре, у венецькій провінції, факт, що чотири дівчатих самих родичів змінили свій пол. Діти у віці 3, 5, 7 і 9 літ перебувають у місцевій санаторії. Найстарішу дівчину піддали операції, щоб прищипити перемену полу. Три наймолодші зоперують у найближчому часі. Родичі цих дітей зовсім нормальні і мають крім того ще п'ятеро дітей.

КАТАЛЬОГ З 35 МІЛІОНАМИ ПОЗИЦІЙ.

У Німеччині вийшов першим том величеського твору каталогу всіх німецьких наукових бібліотек, розкинутих на терені німецької держави, і містить спис коло 35 мільонів творів із сто бібліотек. Не бракує в цьому списі творів наукових, що знаходяться в давньогрецькій бібліотеці та в бібліотеках австрійських.

СОВЕТСЬКИЙ ПРОМИСЛ НЕДОМАГАЄ.

„За Індустріалізацію” стверджує, що тяжкий промисл у Советах далі не виконує свого плану. Найгірше представляється продукція залізничних вагонів і паровозів. Фабрики випустили на ринок 8.4 тисяч вантажних вагонів, а випустили тільки 5.9 тис. Не краще представляється продукція самоходів у фабриці в Горкім (Нижнім Новгороді). План передбачає продукцію 1,920 возів, тимчасом фабрика виробляє від 300 до 500 возів. Не виконується теж план продукції предметів щоденного вжитку. Продукція нафти і машин упала.

УЧЕНИЦЯ ПОБИЛА ВЧИ ТЕЛЬКУ.

У Станіславові відбулася судово розправа проти учениці VI кл. гімн. ім. Оржешкової, Марії Рагер, що зневажила чинно своєю вчительку Бертіш. В часі школярської перерви учениця приступила до вчительки і почала бити її по лиці. На крик учительки збіглися учениці й учительки з інших класів і охоронили нападену перед дальшими ударами учениці. Показалося, що вчителька Бертіш склясифікувала поступки Рагерівної недостаточною нотою, наслідком чого учениця мусіла повторити класу. Це було й причиною дикої пімсти. Розправу відложено, щоб покликати нових свідків.

ЯК УСНУТИ ВТОМУ?

На таку тему виголосив президент „Міжнародного братства самопомочі”, Свамі Йоганганда, виклад у Кастон Гол у Вестмінстері. Свамі, що був убрааний у бросквиневий шовк, дав своїм слухачам такі ради: „Що дня замкнітьесь дець на кілька мінут сам один, пригадайте собі щось веселе з вашого життя і смійтесь до зягину. Якщо ви справді сміється з цілої сили, прийде вам на поміч надавичайно таємна сила. Всяку силу виробляє в людині дух (ум), але він слабне від утоми, яку перемогти можна концентрацією і правильною дієтою. Як навчитесь концентруватися, будете значно щасливішими у вашому житті. Втому спричинює в дадеко більший міри пожива, ніж щонебудь інше.”

ФРАНЦУЗЬКІ СОЦІАЛІСТИ МІЛІТАРИЗУЮТЬСЯ

ПАРИЖ. — В часі 18-літньої річниці побідного закінчення війни французький уряд улаштував в Парижі велику військову парад. У тій параді брали участь різні частини війська, тенки, артилерія, літаки. Міністер закордонних справ, Івон Дельбос, виголосив промову, в якій сказав, що „Франція буде зброєю промови, щоб бути сильною. Бо на світі слабих уже не хочуть шанувати”. Тій параді прилядалася велика маса народу, яка поділилася на два табори: соціалісти і комуністи з одного боку, а націоналісти з другого. Коли перші співали „Інтернаціонал”, другі пробували заглушити їх „Марселезою”.

В ПОЛЬЩІ ТАКОЖ ВЕЛИКА ПАРАДА.

ВАРШАВА. — Вісімнадцяту річницю закінчення війни Польща відсвяткувала дуже торжественно. З цієї річницею вона получила проголошення Ридза-Сміглого маршала Польщі. У Варшаві відбулася велика військова парад, в якій узяти участь різні військові частини, що мали завдання задемонструвати польську мілітарну силу. Коломиши військових частин тягнулися на п'ять миль. Ця парад, навіть на польські відносини, осягнула рекорд.

НІМЕЦЬЧИНА МОВЧИТЬ.

БЕРЛІН. — В той час, як усі побідні держави з помпою святкують закінчення світової війни, Німеччина старается збути цей день мовчанкою, в якій одначе пробивається сум і пригноблення. Лиш деякі часописи згадують про цей день як „день ганьби”, додаючи рівночасно, що з хвилю, як німецька нація знов дістала свою армію, цю ганьбу зміцить з часті знов дістала своєю армію.

ПРИЗНАННЯ ІТАЛІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

ВІДЕНЬ. — В часі відвідин італійського міністра закордонних справ, Чяна, у Відні на бенкеті, влаштованім у його честь у старому царському замку Шенбрунн, австрійський прем'єр Шушніг в імені Австрії визнав італійську імперію в Етіопії, а італійського короля першим раз затитулував „імператором”. За ним подібно зробив угорський прем'єр, додаючи, що формальне визнання італійської імперії передасть регент Горті, що вибирається з відвідинами до Риму.

БОРОТЬБА ЗА МАДРИД ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

МАДРИД. — На передмістях Мадриду боротьба шаліла далі. На полудні від Мадриду відділ червоної міліції дістався на зади революціонерів і здобув одно мале містечко. Проте, наступі революціонерів на Мадрид не припиняється. Ліви найбільше боються так званої „лівої фашистської колом”ни”, яка нібито є тайно зорганізована таки в середні міста. Зі страху перед тою коломною мусів уникати з Мадриду лівий уряд.

СЕМЮЕЛ ГОР ВІЯСНОЄ.

ЛОНДОН. — Перший лорд англійської адміністрації Семюел Гор, зложив одного дня в парламенті заяву, що „Англія не є зобовязана вразі європейської війни сплітати ятійнебудь державі на поміч”, але другого дня заперечив її, кажучи, що його слова газетяри зле зрозуміли. У своїм спростуванню він заявив, що колиб хто напав на Бельгію, або Францію, то Англія мусіла б дати їм поміч, бо вона почувается звязаною Льюкарном, як теж артикулами Ліги Націй.

ПРОТЕСТ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ЖЕНЕВА. — Міжнародний Комітет Червоного Хреста вніс на руки еспанських червоних і повстанців протест проти звірського поведення з полоненими горожанами. Протест говорить, що винищення полонених противиться правилам, прийнятим інтернаціональною конвенцією Червоного Хреста.

СЕР МОЗЛІ ПОТРОЖУЄ.

ЛОНДОН. — Провідник англійських фашистів, сер Освальд Мослі, який іще пару літ тому був того переконання, що жиди в Англії можуть мати повні права нарівні з родовитими англійцями, тепер змінив свою гадку. У своїй промові в Кардіфі він сказав, що коли фашисти придуть до влади, то одну частину жидів вишлють з Англії, а другу назвуть чужоземцями.

РІДКА ЗНАХІДКА ТВОРІВ ШЕВЧЕНКА І ПУШКІНА.

КИЇВ. — Київська „Правда” з 22 жовтня ц. р. доносить, що тамошній українсько-пушкінський комітет знайшов рідкий примірник творів Шевченка і Пушкіна. Книга видана в 1859 році в Ляйпцигу під заголовком: „Нові поеми Пушкіна і Шевченка”.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1899

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свобода": BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016. 4-0807.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОКОНЕЧНА ПОТРЕБА

Ще під час президентування Гувера, коли проявилася депресія, почали в Америці підноситися гомоси за те, щоб уряд займався цензусом безробіття.

За президентури Гувера в цій справі нічого не зроблено. Що більше, навіть не думано щось зробити. Інакше й бути не могло.

Коли через те недбалство перепадала (в 1932-гм році) републиканська адміністрація й прийшла до правління Демократична Партія, що під проводом президента Рузвелта взялася рішучо до поборювання безробіття, тоді знову піднялися гомоси про потребу перепису безробітних.

Здається, що навіть ці політики переконалися, що неясність щодо числа безробітних це об'єктивний факт. Правда, якби такий перепис був, то уряд не міг би вже казати, що безробіття менше, як воно є в дійсності, а це власне діялося не раз під час останньої виборчої кампанії.

Як зросло зрозуміння цих фактів, почала топитися опозиція проти пропозиції, щоби федеральний уряд уже виготовив відповідний проект закону, за котрого внесення він постаряється в перші дні нарад наступної сесії конгресу.

Проект без сумніву заслугоує на попертя громадянства. Повалення його лежить в інтересі хіба тих кругів, що все волили ловити рибу в каламутній воді.

ПЕРЕМІГ ЗДОРОВИЙ РОЗУМ

Десь півтора року тому один з найповажніших англійських журналів писав про загрозу для американського суспільного життя, що виникає з боку ріжних політичних "чародіїв", таких як д-р Тавсенд, сенатор Гю Лонг (що ще жив тоді), як теж священик Коклін, які шляхом свідомої або несвідомої демагогії обіцували легку розв'язку нинішньої економічної скрути.

Перший говорив, що забагато старих людей працює нині по фабриках, бизнесах, ріжних професіях та підприємствах. Колиб їх усунути від праці і дати їм місячну пенсію у висоті \$200, wraz з обов'язанням усі ці гроші впродовж місяця витратити, то справа безробіття відразу булаб розв'язана і мільони праць відкрилисяб для молодих людей. Ця, на перший погляд така проста гадка д-ра Тавсенда знайшла мільони прихильників, які склалися для свого провідника навіть поважні суми, щоб він міг пролагувати цю ідею. Але ніхто з них, включаючи самого найвищого "жерця" Тавсенда, не уявляли собі, звідки уряд візьме грошей на ці пенсії.

Сенатор Гю Лонг проповідував "кращий розподіл економічних дбр". Як саме він задумував перевести цей "розподіл земних дбр", він ніколи точно не пояснював, ні не старався знайти для своєї доктрини наукового оправдання. Всежтаки він зумів приєднати для свого клича великі маси народу, які йшли до нього не тому, що розуміли його, тільки тому, бо не були задоволені існуючим станом, станом, у якому на правду не було справедливого розуміння земних дбр, бо в той час, коли магазини були переладовані ріжними крамом, люди ходили без праці й терпіли нужду.

Ще найчестішим з них у своїх початках показався священик Коклін, який проповідував "суспільну справедливість". Як довго він підходив до ріжних економічних недо-

магань з морально-етичного боку, так довго він виконував навіть корисну суспільну працю, бо пригадував усім суспільним верствам, що навіть в економічній життю мусять обов'язувати певні етичні норми; що один член суспільності, який в даний момент знаходиться на верху, мусять мати братодобне почуття до другого члена народу, що в даний момент знаходиться на споді. Колиж однаке священик Коклін підійшов до політики заблизько й навіть почав укладати практичну програму для своєї політичної діяльності, показалося, що декше е те ресетивувати та правити комусь моралі, ніж переводити обіцяні гарні кличі у життя. Підійшовши практично до політичного життя, священик Коклін показав своє незнання в політичних ділах. Ще далі, він почав пускати на демагогію й брак цього свого знання він почав відвертати тим, що різко критикував інших.

Усі ці три групи у свій час мали навіть велику силу й саме ця сила заставила найповажніший англійський журнал застановитися над тим, чи не побіджає часом в Америці демагогія, чи не беруть часом верх солодкі утопічні обіцянки над здоровим американським розсудком. Д-р Тавсенд хвалився, що він має організованих 10,000,000 людей, які навіть особисто підписали прохання про "пенсію для старих". Священик Коклін хвалився, що до його науки прислухуються "20,000,000 людей, які підуть туди, куди він їм прикаже. Мільонами голосів хвалився також колишній сенатор Гю Лонг. Та смерть з руки атентаткички вкоротила його політичну кар'єру.

Та прийшли вибори і показалося, що усі ці партії, що то ніби мали розпоряджати трицять кілька мільонами голосів, усі разом, включивши до них соціалістів і комуністів, не зібрили навіть цілого мільона... Ось такого полчища дала американська суспільність усяким демагогам. Ці президентські вибори доказали, що такі здоровий політичний розум в Амери-

ці перемагає і нарід не повірить так легко всяким політичним чародіям. Справді у цих виборах, беручи під увагу число електорів, потерпіла також тяжко одна з найстаріших американських партій, себто Републіканська Партія, бо на 48 стейтів вона здобула ледви два малі стейти, однаке її програма випала так катастрофально тільки у відношенні до електорів; бо в голосуванні вона дістала біли 17 мільонів голосів, які те гомоси при інших обставинах могли би самі вибрати свого президента.

Нарід американський оцінює чинсь добру волю. Він оцінює також добру волю Тавсенда та о. Коклина. Однаке американці не задовольються тільки доброю волею. Вони хочуть, щоб за нею йшли діла. Зновуж перед кожним ділом вони хочуть бачити виразний плян, за яким це діло

Італія, Німеччина, СССР. Диктатори цих країн — Мусоліні, Гітлер, Сталін ведуть спеціальну "допуляційну політику". Мусоліні дає нагороди тим родинам, що мають багато дітей. Гітлер крім того ще дбає за "чистоту раси" і гомоси переслідує самовільну "регуляцію народин". Донедавна в СССР обмеження народин було справою самих жінок. Советська статистика показує, що в третій четвертині 1935 року, коли була повна свобода жінок щодо обмеження народин, у 8 найбільших містах СССР зроблено 71,325 зігань плду.

Зріст зігань плду з року на рік та ще втрапи населення в часі масового голоду рр. 1932—33 примусили советського диктатора піти слідами фашистів — Мусолінія й Гітлера. Року 1936 вийшов декрет про заборону абортів в СССР. Сталінові журналісти висянюють, що, мовляв, зігання плду в капіталістичних країнах має бути дозволене, бо там чим більше дітей, то тим більше рабів для капіталістичного вициску. У нас же, мовляв, в СССР, нема кляс, нема вициску, у нас — "веселе і щасливе життя", а тому треба дітей як-

повинно довершитися. Ні Тавсенд, ні Коклін, ні їх кандидат Лемке цього пляну не вміли представити. А це вміли представити тому, бо їх кличі, без уваги на їх особисту добру волю, були науково неузасаднені, не мали ніяких реальних основ. На передодні виборів американський нарід це побачив і від них цілком відвернувся.

В той спосіб Америка виратувалася з обіймів безумних експериментаторів. Ці вибори є ще одним доказом, що демократія це дуже розумна суспільна наука. Серед усіх суспільних ладів вона може дати один з найкращих, але лиш тоді, коли громадяни є політично вишколені, коли визнаються бодай в грубших зарисках у всіх важніших суспільних питаннях та коли уміють відрізнити демагогію від справжнього знання і науки.

РОДИТИ ДІТЕЙ НА КОМАНДУ!

найбільше. Сам Сталін намагається грати ролю дітлолюбного батька, приймає у себе делегації багатодітних родин і при цій нагоді виголошує промови про родинне щастя і т. д. Значає також, що треба мати рекрутів для армії на оборону "батьківщини всіх трудящих".

Советські щоденники пишуть, що в великих містах СССР, після декретів про заборону абортів, число зігань плду зменшилося 14 разів. Але разом з тим советська преса наводить силу фактів тайного зігання плду: хто це робить? Яка причина, що серед "веселого і щасливого життя" советські громадяни відважуються на порушення декрету, хоч це загрожує великими карами?

Не треба далеко ходити за поясненням. "Веселе і щасливе життя", — це так тільки на папері пишеться. В дійсності в советах життя і не щасливе і не веселе, якщо не брати на увагу життя советських бюрократів, які дійсно стали "панями на всю губу". Цим дійсно живеться добре і їм не страшно мати й по десятку дітей. Але якраз советська бюрократія не спішиться викону-

вати "державне завдання" — збільшувати число громадян СССР, а перекладає цей тягар на плечі широкої маси — робітників та селян.

"Вісти" з 5 жовтня подають таку новинку: "Ганна Сиволан у Широкій (Дніпропетровщина) має семеро дітей. Це дає їй право на державну допомогу 2,000 карбованців щороку до 5 років". Советські газети майже що дня приносять відомості про нагороду "багатодітним". Але також часто довідуємося про порушення сталінського декрету про заборону зігання плду.

У святому письмі сказано, що ніхто не зненавидить свого тіла... Чомуж не хотять жінки під советською диктатурою родити дітей? Київські "Вісти" з 6 жовтня дають пояснення, хоч і проти своєї волі, чому це так. На Харківщині в тростянецькій районі матері, що роблять у полі, не мають де заховати дітей від дощу і всякої негоди:

"Матерям доводиться кожного разу за 5—6 кілометрів ходити в село годувати свою дитину". А голова колгоспу каже: "Робить з дітьми, як хочете, а мені тепер не до ваших переусуних ясел" (притулків). Навіть звичайних солом'яних куринів для селянство не робить суворо "начальство". А вимагає, щоб жінки родили дітей побільше!

M. M.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дістєр, вїд. 361, позамогле всіх своїх місцевих і поза-місцевих членів, що місячні збори відбуваються в суботу, 14 листопада, в У. Н. Домі, 217-219 ст 6-та вул. Кожен член має бути привиний на цих зборах, бо маємо важні справи до поладження. Довгуючим пригадуємо, щоб вирівняли свої належності. Нових членів приволодіть на час, а то: на годину 8-ми вечері. Якщо винисите дітей до Молде-чого Департаменту У. Н. Союзу. Не привиний член буде відпівальним згідно зі статутом. — Д. Костишин.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, вїд. 312, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбуваються 14 листопада, в переконній галі. Також поаємо до відома, що по зборах буде забава. — Секретар.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. Запорозька Січ, вїд. 23, повідомляє всіх своїх членів, що збори, які припадали на що неділю, то є 15 листопада, не відбуваються з причини, що товариство бере участь в Нью Гейвен. Тому збори відбуваються на наступну неділю, то є 22 листопада в тій самій галі де звичайно і в тім самім часі. Просимо переказати один одному. — Т. Захаревич, пресд.; С. Шуран, кас.; І. Бінковський, секр.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина "ВОЛИН".

Передрук заборонється. — Авторські права вастережені.

(53)

Володько не втримувався, зривався на пень, уявляв перед собою море катованого в кайданах люде, якого до цього часу не бачив ніколи, але який все таки десь був, десь брякав кайданами, десь гнув свою спину, сполосувани поміщицьким нагаєм. І бачив вразиво всіх тих гнаних, переслідуваних, катованих, а серце наливається правдивим гнівом. З уст виривалися надзвичайно піднесні слова, які кидала грома на тиранів.

Ех, колиб хто бачив у таку хвилину Володька. Колиб тут не граби, не являні, не липи, з оті справжні катовані буржуазією страдники. Вони напевно проголосилиб його своїм ватагом і рухнулиб залізними лавами визволяти світ зпід влади кровожадних буржуїв.

— Ні, ні, тату! — сперечався він дома. Що ви мені не кажіть, а так далі не може бути. Пани мусять бути винищені. Скільки вони загнали революціонерів на Сибір, скільки вони винищили люду.

— Но, — казав спокійно Матвій. — Я цього не бачив. Я прожив вік, але в нас такого не було. То там десь, як у книжках пишуть... А у нас,

шу! Ви не подумайте... А пан, як нанявся. Дай і дай. Той йому дав. Мах, мах косяком, бе по вершках, штирхнув униз, загнав у землю кося і трах — розломав... Ех, каже дядько, вам не косити, а гуси пасти...

Пан виняв двадцять рублів і дав за кося. Дядько тільки усміхнувся... Так... А ти, кровопийці. Та які вони в чорта кровопийці. Дурні, виродки — от що вони. Ти дай мені такий маєток, так я гори озолочу, а вони гнили в них що рік, що день, поки не зогнили...

А земля, правильно, не сміє гуляти. Земля належить тому, хто працює, і хто хоче працювати. Так і має бути. Даром ні. Не хочу даром, коли можу купити, а той, хто не може — в рострочку, на виплат. Знаю і тобі заповідаю: дароване завше боком вилізе. Тільки своє, працюючи куплене, солодке й дороге. Не оповажай робити інакше.

І Матвій вмовк. Висказав усе і точка. Що більше казати? А Володько хитався. Правда й це, але там у брошурах також правда.

Сталася ще одна подія. Володько не забуде її, не забуде, бо не може. Приємно і радісно було згадати той весняний день, коли сонце жажкотіло, коли обидві черешні, що коло школи, обліпилися білим цвітом. Приємно і це раз приємно. До іспиту готувється їх

три: Володько, Юдків Мошко й Антін Трохимів. Ці дійшли "до кінця". Решта розспалася, хто куди, бо "нащо їм той ікамен". Вони на попів не будуть вчитись, а мужиковий й так вистарчить.

Володько, Мошко й Антін — приятелі. Найстарший Антін, наймолодший Володько. За першество змагаються: Володько і Мошко. Перший бере "Законом Божим" і "руским язиком", другий "аритметикою", хоча і Володько не відставав у аритметиці. Антін клєгає позаду, хоча три роки грізєє ту нещасну третю групу.

Вчить їх добренька матушка. Готує їх до іспиту і тремить за них. Деякі вірші, як "Смерть Сусаннина", "Слався, славсья" викинули і з приємністю забули їх. Лишилося донести і без того.

Цього ранку сонце у змові з цвітучими черешнями. Свіжо, чисто, радісно. Хлопці не можуть всидіти в класі. Винесли лавиці на подвір'я під черешню — сидять, "зубрять" завдання та очікують на матушку-вчительку.

Але вона сьогодні не прийде. Ні. Ще раненько виїхала високо вимощеним возом до Крем'янця. Натомісць прийде її син, студент-паніч. Приходила німа служниця і сповістила це своїм безбешаням та рухам. Ледь зрозуміли її. Так. Він он уже йде вузькою стежкою через город. Ще здаєка всміхається до хлопців,

ніби приятель і несе під пахвою кілька книжечок.

Прийшов. Хлопці встали, як звичайно. — Добрий день! — сказав він по простому і всміхається. На йому студентський одяг. Кажуть, він десь у Києві чи в Одесі у високих школах обертається. Високий, блідий. На скрапнях темно-каштановий пушок. Говорить по простому, так як у всіх людей дома розмовляють, скажемо, тато чи мама, чи сама найпростіша жінка. На всіх "ви"...

— Ваше прізвище як? Ага. Добре. Сідайте. А ви Гольденберг? Знаю, знаю.

Це до Мошка з ви. Чого доброго, колиб тут був Хведот, він би й у нього викав. Володько і всі хлопці бачать, що ця людина побувала в світі і то не близькому.

— Ну от і гаразд, — (останнє слово для Володька новинка) — каже паніч. Ві, значить, Михальчук, ви Довбенко, а ви Гольденберг. А знаєте ви, Гольденберг, що значить ваше прізвище? — Ну, почему ні. Зодота гора, господін паніч, — відповідає Мошко. — Гольд значить золото. Берг — гора, — додає для більшої ясности.

Але ніхто їм не перешкоджає.

Паніч заявляє, що він не буде питати хлопців. Він краше їм щось прочитає. Ось у нього невеличка книжечка. Це "Маленький Кобзар". А написав його Тарас Шевченко. Знають вони, хто такий Тарас Шевченко? Ні. Ну, то він розповість їм про нього.

Хлопці слухають. Моринці, ягнята, пан. Викап з неволі. Пар. Кара. Не життя, а казка. Володько слухає так само уважно, як колись у млині на Лебедичині дідків-завісників.

— І він умер. Ще перед смертю написав він своїм приятелям такий заповіт: "Як умру, то поховайте мене на могилі, серед степу широкого в Україні милій. Щоб лани широкі і Дніпро і кручі було видно, було чути, як реве ревучий. Поховайте та вставайте, кайдани порвіте! І вражою злою кровью волю окропите."

— І приятелі сповнили заповіт Шевченка. Викопали його домовину, що була похована на кладовиську в Петербурзі, та перевезли її в Україну. Тут поховали його над самим Дніпром на високій горі, яку здаєка видно навкрути. І на могилі його поставили великий білий хрест. Під тим хрестом, над Дніпром-рікою, лежить він, наш великий кобзар, наш співець слави колишнього і будучого! — закінчив паніч.

личчя хлопців поважні, непорушні. Ні небо, ні цвітучі черешні не рушать їх захоплення. Володькові очі вже давно бачать і степ, і гору високу, і ревучий Дніпро. А над усім білий, мов зі срібла, хрест, що береже вічний спокій незнаного, чудесного Шевченка.

Далі паніч читає ще кілька Шевченкових пісень.

Якби мені черевики, То пішлаб я на музики, горенько моє... Черевиків немає, А музику грааєє, грааєє, жалю завдаєє...

Чоловічки Володькових очей зовсім змаліли. Але в них уже виник образ. Близький, зрозумілий, рідний.

Ой, піду я боса полем, Пошукаю свою долю, доленько моє...

І як він це знає? Хтож ти, Шевченку? Як знаєш ти це? Хіба Володько не раз ходив босий полем, а Шевченко і про це не забув. Знайшов прості, теплі слова, вложив до них частину своєї душі і дав образ.

Дівчатонька на музиках У червоних черевиках... Володько бачить тих дівчаток у червоних черевиках і парубків, що лицяються. Одна тільки з карими очима, боса, нудить світлом. Вона не може на музики. В очах її карих ясні слюзи заздощів. Володько чує її. Ах, колиб він міг допомогти їй. (Д. б.)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЖОВНІРИ І ВІЙНА.

В День Завіщення Зброї справляли преріжні свята. Між іншим справляли в Нью-Йорку в одній лютеранській церкві поминки по жовнірах 307-го полку піхоти, що згинули в світовій війні. На святі промовляв полковник Джордж Гарві і сказав так:

"Ніякий жовнір ні моряк не хоче війни, бо він знає, що як прийде війна, він буде мусти вижити".

А всетаки багато вступає до війська й воєнної флоти. Невжеж вони всі розраховують на те, що їм вдасться послужити вітчизні в мирі?!

ХТО ПОЧИНАЄ ВІЙНУ.

Говорив далі полковник Гарві:

"Кажуть, що великі армії викликають війну. Не армії, і певно не американська армія, бо вона певно не починала війни. Війни починають політики й державні мужи".

Чи справді є така різниця між воюючими й політиками? Адаж, полковник Гарві в цивільним житттю є політиком (тепер він є президентом нью-йоркської дільниці Кінс). Отже чи все можна відділити політика від жовніра?

ЯК КАСУВАТИ ВІЙНУ.

Гарві остерігає перед касуванням війни через касування армії.

У цьому є багато правди, але полковник Гарві доказує свою думку так: "Пробувати звести війну через усунення країної оборони це так, гейби пробувати звести тиф через усунення лікарів. Ми не можемо запобігти вогням через скасування пожежників, або запобігти злочинам через скасування поліції".

Полковник Гарві говорив не про армію, але про завезлику армію. Його порівняння армії з поліцією нещасливе: звісно, що часто таке траплялося, що поліція, замість поторювати злочини, дучилася з злочинцями та збільшувала число злочинів. І бувало таке саме навіть з лікарями: бували нераз випадки, що як до лікаря прийшов чоловік, тілесно здоровий, але заголоканий сграхом перед недугою, лікар його заразив недугою, щоб мати потім що лікувати.

ЦЕРКВА І ВІЙНА.

Проповідник Елмор МекНіл МекКі говорив в День Завіщення Зброї в одній нью-йоркській церкві теж про війну та представляв, що на основі настановлення церков до війни можна їх погрупувати на три групи.

Одна група церков стоїть на національним становищі. Церква вважає справедливою всяку війну, яку веде її край. Друга група церков стоїть на інтернаціональним становищі. Церква вважає справедливою вою війну, яку за таку признав якийсь інтернаціональний трибунал.

Третя група церков стоїть на становищі, ворожим до всякої війни. Квейкри, наприклад, кажуть, що всяка війна є в основі ворожа християнству.

ВІЙНА І МИР.

Коли полковник Гарві каже, що армія не конче доводить до війни, він має слушність.

Адаж один пруский король, що дуже любувався в жовнірах і арміях, не любив воєн.

Він казав: "Ті війни мені псують армію".

ВІЙНА І ПРИГОТУВАННЯ ДО ВІЙНИ.

Федеральна Рада Церков, що об'єднує всі американські церкви з винятком католицької,

видала з приводу Дня Завіщення Зброї апель до амери канського народу.

Закликає своїх прихильників, "покласти кінець боже-вільним приготуванням до війни, що тепер ідуть у Злучених Державах і інших краях".

Капелян 307-го полку піхоти говорив: "Нам нема що боятися інвазії нашого краю з боку ворожих сил".

Чи між цим фактом, згаданим полковником Гарвіем та становищем Федеральної Ради Церков є який зв'язок?

ВІДВАГА І ВІЙНА.

На радіовій станції підприємства "Нешенел Бродкестинг Ко." говорив святочну промову про День Завіщення Зброї сержант Алвін С. Йорк, старший брат "Церкви Христа", признаючи себе противником всякої війни. Він говорив, що не може знести, коли слухає, як різкі люди радуються можливістю участі Америки в новій світовій війні. Такі говорення, каже сержант Йорк, у нього викликають тільки обридження.

Цей сержант Йорк по повороті звійни почав студіювати біблію та став її проповідником. Він має найвищі військові відзначення за воєнні вчинки. Між іншим йому приспують, що він один взяв у полон 123 жовнірів і 4 офіцерів, що о-

сталися з батальйону машинних крісів, які він знищив майже одворучно.

СПОСІБ НА ВІЙНУ?

Д-р Нормен Винсент Піл подав у своїй проповіді, виголошеній у неділю в одній нью-йоркській церкві, свій спосіб на зарадження війни.

Казав, що він втягнув би до війни наперед усіх політиків, що за неї відповідають. Далі радив усунути всякі економічні нерівності, котрі є причиною воєн. Крім цього радив скасувати високі граничні мита на чужі товари, що теж спричиняють війни.

Про те, як заасентирувати політиків, як усунути економічні нерівності, й котра держава має перша касувати свої митні границі, не казав. Можна догадатися, що якби йому прийшло на це відповідати, певно згадав би чужих політиків, чужі нерівності й чужі границі. І хто знає, чи не порадив би американцям піти війною на тих, що не хочуть його послухати.

ХРИСТІАНСТВО І ВІЙНА.

Артур Бранн говорив в одній баптистській церкві в Брукліні, що світ не йде до війни, але до миру.

Це тому, бо "релігія Ісуса Христа це дух доброї волі супроти всіх людей. Зріст християнського духа побіджає лихо війни, бо церкви відсту-

пають уже від воєнного ідеалу".

На як довго? Як довго триває мир? А що буде по її виху?

Оповідає наш народ про жінку, що пішла подивитися на сина до війська. Як його побачила на площі вправ, стала до нього промовляти: "А що ти робиш, синоньку?"

Він каже: "Марш, бабо! Я не твій син, а ти моя мама! Як я виїду з війська, то я буду твій син, а ти моя мама".

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.
Як проживає наша громада.

Гадаю, що декому буде цікаво прочитати, як живе та як працює наша невелика асторійська громада. Нас тут не багато, бо всього лиш біля 150 українських родин. Колись ми мали тут тільки одно українське товариство, братство св. Николая, відділ Б. У. Н. Союзу. Цей відділ числить під теперішню пору коло 75 дорослих членів. Пізніше зорганізовано тут наше жіноцтво під назвою "Асторійська Жіноча Громада", в якій нині знаходиться коло 50 наших українських члениць.

Ще пізніше старанням свідоміших громадян повстав тут перший у цій Америці відділ ОДВУ, а потім, у 1933 р. зорганізовано тут нашу молодь під назвою "Український Молодецький Клуб". Рівночасно зорганізовано також політичний клуб під назвою "Український Демократичний Клуб", у якому гуртуються переважно старші громадяни, що на числяють поперх 65 членів.

Дотепер ми не мали тут свого сталого пристановища, тобто не мали своєї власної галі, де відбувалисяб товариські збори й ріжного роду наші національні свята. Ми мусіли шукати захисту по чужих, жидівських, чеських, чи італійських галях, часто брудних і несприятлих.

І ось тому, що це вже усім набридло, завязався тут комітет, а далі скликано загальні збори, на яких говорив навіть наш відомий промовець з Нью-Йорку, п. Михайло Пізнак. Ті збори покликали до життя українську корпорацію, яка має за завдання побудувати власну домівку коштом приблизно \$30,000. А що на чолі згаданої корпорації стоять такі відомі асторійські громадяни як С. Кривень, В. Врублевський, М. Галан, В. Череватюк, Д. Бурдига, І. Сидор, І. Біловус, М. Заловенний та інші, то серед наших громадян є повна надія, що при спільних зусиллях цілої нашої громади ми невагом будемо мати свою власну народню установу, свій Народний Дім.

У цьому напрямку помагає старшим громадянам також наша молодь з В. Севенком, Рудоком та молодим Борухом на чолі. Не менше трудиться біля цього діла наше патріотичне жіноцтво, з панями Якимичкою, Табаковою, А. Бурдигною, Врублевською та іншими, яких годі усіх вичислити.

Минулої суботи, 7-го листопаду, відбулася в нашій локалі при вул. Стейнвей забаву, в якій взяли участь усі асторійські товариства. Забава була весела та протягалася до ранку.

Михайло Беля.

Доктор Хорібський виїжджає на літо на два місяці. Прощають його знайомі.

— А що буде з пацієнтами?

— Дарма! — відповідає лікар. — Треба жити й дати іншим жити!

Щирий.

— Пане докторе, не хочу щоб мене лікував ваш товариш. Волю радше умерти!

— То прийдіть до мене!

P. STASIUK
124 FIRST AVENUE,
між 7-мою й 8-мою вулицею
Білий дім у бльоку
NEW YORK CITY

ФІЛІІ
628 5th AVENUE
(МІЖ 17-ТОЮ І 18-ТОЮ ВУЛИЦЕЮ) БІЛИЙ ДІМ У БЛЬОКУ
BROOKLYN, N. Y.

121 NASSAU AVE.
(МІЖ УЛИЦЯМИ ECKFORD І OAKLAND)
(GREENPOINT)
BROOKLYN, N. Y.

НА ПЯТНИЦЮ І СУБОТУ (13 І 14) ЛИСТОПАДУ
ФІРМА СТАСЮКА ПОРУЧАЄ:

Шинки вуджені ЗА ДНІ 25 цнт. фунт	Ковбаса Свіжа НЕ ВУДЖЕНА 25 цнт. фунт
Лойн оф Порк (в цілм кавалку) 20 цнт. фунт	Крайові Шинки ІМПОРТОВАНІ 4-фунт. \$1.60
Солонина паприкована 17 цнт. фунт	Шинка варена (Boiled Ham Sliced) 55 цнт. фунт
Вуджений Тендерлойн 31 цнт. фунт	Вудженка з реберками (RIB BACON) В ЦІЛМ КАВАЛКУ 22 цнт. фунт
Шинка передня ВУДЖЕНА. 19 цнт. фунт	Ковбаса ВУДЖЕНА СІКАНА 25 цнт. фунт
Крайові Шинки ІМПОРТОВАНІ 2-фунт. 85 ц.	Шинки задні СВІЖІ 22 цнт. фунт

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЬО МАРКЕТ, Н. ДЖ.
На визвольну боротьбу.
На 25-літній ювілею подружого життя громадян Дубасів зібрано на визвольну боротьбу \$5 та переслано ті гроші через Обеднання на призначену ціль. Жертви зложили: В. Ярема й В. Реновещ по 75 ц.; М. Ярема, П. Ярема, пані Р. Дубас, М. Дубас, С. Дубей, Д. Семенюк і Ю. Голінський по 50 ц.

Ю. Голінський.
ВУСТЕР, МАСС.
На народні ціли.
Гром. Йосиф Зузуляк жертвував \$10 та переслав ті гроші через Обеднання, призначаючи по рівній частині на політичних в'язнів варшавського процесу, визвольну боротьбу, інвалідів та Рідну Школу.

СТ. ЛУІС, МО.
На інвалідів.
Дня 1-го листопаду відправлено в прав. церкві св. Володимира папахиду за тих Січових Стрільців, що полягли за суверенність України, а при тій нагоді переведено збірку на інвалідів. Збірка принесла \$7.75 і ту жертву вислано через Обеднання на призначену ціль.

о. Г. П.
ГАРТФОРД, КОНН.
На сироти.
З нагоди хрестин у громадян Івана й Марії Лимерів зібрано на сироти в краю \$5.75. Збіркою занялась молоденька Українка Марія Максимів з Бриджпорту. Гроші переслали через Обеднання.

БОСТОН, МАСС.
З забави на визвольну боротьбу.
Дня 31 жовтня ц. р. тутешня жіноча організація "Сестрицтво пресв. Покрови" влаштувала забаву "галові парті". На ту забаву прибули старші, а також багато молоді. Усі були в доброму настрою, радісні та веселі. Серед приярних був теж новий парох бостонської громади, о. Л. Кушнір. Він піддав гадку, чи не було би добре при тій нагоді зібрати щось на добродійні, народні ціли. По тих словах він задержав оркестру і промовив до зібраних гостей, нагадуючи їм рідний край та ту визвольну боротьбу, що ведуть її на наших землях українські націоналісти-революціонери. Приярні відгукнулися на цей зазив і зложили суму \$8.06. Суму цю вийняли через Обеднання на призначену ціль.

Н. Давискіба.
ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА
ФІЛІАДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбулись в неділю, 15 листопада, в годині 3-тій пополудні. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів бути приярними, бо по зборах відбудеться забаву. — Теодор Сангун, пресак; Ст. Крайнік, кас.; Ст. Борис, секр.
ФІЛІАДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Ді. Вітовського, від. 375, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбулись в неділю, 15 листопада, в годині 12:30 пополудні, в домі Горюжан, 847 Н. Френклін ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вприваті свої вкладки. Адреса секретаря: 859 N. Lawrence St. — Я. Леняк, секр.
— Пане Пінкас! Як ви смієте в цукорні публично говорити, що я ідіот?
— Пане Пордес — відповідає Пінкас спокійно — я не знав, що ви хочете задержати це в тайні.
— Як тобі подобається моя нова фотографія?
— Чудова. Ти все так по-вишна виглядати в дійсності.

УВАГА! НЬО ЙОРК, Н. Й. І ОКОЛИЦІ **УВАГА!**
КОМІТЕТИ ЗБЕРАЖАН І РОЗНОШАН В НЬО ЙОРКУ
 влаштовують
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 14-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В LENOX ASSEMBLY HALL,
252-254 EAST 2nd STREET, NEW YORK CITY.
 Початок в годині 6-тій вечір. — Вступ 40 центів.
 Дохід з того бако призначений на Народні Українські Домі в Збражани І Розношинях.
 Тих, що мають тікети від Комітету Збражан, повідомляємо, щоб принесли з собою ті тікети на цей баль.
 За добру забаву ручать — Злучені Комітети.

УВАГА! ЙОНСТАВН, О., І ОКОЛИЦІ **УВАГА!**
ЗАХОДАМИ УКРАїнСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛУБУ
 при українській греко-католицькій церкві
 влаштовується
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В НАРОДНІМ ДОМІ,
525 WEST RAYEN AVENUE, YOUNGSTOWN, OHIO.
 Початок в годині 4-тій пополудні.
 Вступ для чоловіків 35 центів, а для жінок 25 центів.
 Просимо всі Братства, Товариства, Сестрицтва, Клуби і ввесь український загаль прийти на цей баль. За добру забаву ручать
 Комітет.

МОДА.
 Жінка: — Петре, чи моя суконка не занадто коротка?
 Чоловік: — Ні, серце зовсім добра.
 Жінка: — Коли так, то дам іще скоротити її на яких три цілі.

ЗБОРИ ВІДПОВІД У. Н. СОЮЗУ
 ОЛІФАНТ, ПА. Бр. св. Карима Я. Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і повисіцевих членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 15 листопада, в годині 1:30 пополудні, в Українським Клубі, 59 Центр. ул. Просимо всіх членів прийти на означений час. Довгуючі члени мають вирівняти свої вкладки перед річними зборами. Члени, котрі не вирівняли своїх вкладок, буде суспендовані. — С. Пріса, пресд.; П. Сомик, кас.; П. Бенковський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Повідомляємо всіх членів Бр. св. Басилія, від. 339, що місячні збори відбуваються в суботу, 14 листопада, в годині 5-тій вечір, в домі Укр. Братства, 3322 Н. Лавренс ул. Просимо всіх членів прийти на збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Націоналізм до довгуючих членів, щоб прийшли на ці збори, щоб змонітиривали вкладки, бо владіва миса не буде відсидати вкладки за тих часів, котрі догують до відвідуючої каси, але будуть суспендовані. — Іван Сорока, Мак, пресд.; Іван Сорока, Мих, кас.; Олекса Лорка, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Отрим повідомляємо членів Тов. ім. І. Франка, від. 306, що звичайні збори відбуваються в суботу, 14 листопада, в годині 7:30 вечір, в домі Теодора Федуняка при Георгі І Карнегі вул. Шановні члени і члениці, ці збори є такі, що ще 306 владі не мав, дуже важна справа захопима цей владі і тому хочуть вас напинути, щоб кожний з вас був на цих зборах прийняти. Коли хочете, щоб ваш владі знайшли владі, то місце прийди на збори. Бо коли прийде яка справа до вирішення, то один член дивиться на другого і так розіздється не вирішеними справами. На цих зборах маємо багато нових справ і не докіпачені з минулих зборів, тому прийди всі на ці збори. — Василь Мосгора, секр.

БРУКЛІН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбуваються в суботу, 14 листопада, в годині 8-мій вечір. На зборі будуть важні справи. Обов'язком членів є прийти на час. Просимо принести нових кандидатів в члени. — М. Біальський, пресд.; Д. Багрий, секр.; С. Пелехатий, кас.

СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. Тов. ім. І. Франка, від. 93, повідомляє своїх місцевих і повисіцевих членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 15 листопада, в годині 1:30 пополудні, в Українським Клубі, 59 Центр. ул. Просимо всіх членів прийти на означений час. Довгуючі члени мають вирівняти свої вкладки перед річними зборами. Члени, котрі не вирівняли своїх вкладок, буде суспендовані. — С. Пріса, пресд.; П. Сомик, кас.; П. Бенковський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Зарад від. 288 подає до владі, що звичайні збори відбуваються в неділю, 15 листопада, в годині 2-тій пополудні, в Українським Галі на 3-тій І Карбон ул. Обов'язком кожного члена є бути особисто на цих зборах, бо маємо такі справи, які члени мають вислухати і одобрити або знести. Коли члени ухвалять ухваляти, а потому самі не виконують, то на думку урядників, такі члени не треба. — Т. Данилюк, пресд.; Мих. Лрус, кас.; Іван Малицький, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Сіт, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 15 листопада, в годині 8-мій вечір, в Народ. Домі, 181-183 Фліт-ул. На ці збори просимо прийти монечно, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени, котрі не вирівняли своїх вкладок, будуть суспендовані. — Гр. Готра, секр.

СІРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Укр. Сіт, від. 282, подає до владі своїх членів, що місячні збори відбуваються в наступну неділю, 15 листопада, в годині 2-тій пополудні в У. Н. Домі. Обов'язком кожного члена є прийти, тощо на означений час, бо маємо важні справи до рішення. Довгуючі члени звольте вирівняти свої вкладки, бо в противний разі будуть суспендовані. — І. Пугалк, голова; Т. Туркенич, секр. рек.; П. Танасишин, кас.; І. Лескя, секр. фін.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбуваються в неділю, 15 листопада, в год. 2-тій пополудні. Просимо всіх членів на ці збори, то маємо важні справи до полагодження. Всі довгуючі члени повинні прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення, тому конче треба вирівняти вкладки, щоб на наступний рік не перетягати довгу, або, що гірше, когось не суспендувати. — Василь Стриковський, пресд.; Антін Гарасім, кас.; Микола Ю. Сеїк, секр.

НЬО ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбуваються в суботу, 14 листопада, тощо в годині 8-мій вечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Обов'язком кожного члена є прийти на збори на означений час. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівняли свої вкладки. Повідомляємо членів, що збори нашого братства відбуваються кожного місяця в третю суботу по першій з причини, що в третю суботу відбувається баль нашого братства. Не прийняти на збори члені підлягає карі згідно зі статутом. — Антін Карнович, секр. рек.

ЧЕСТЕР, ПА. Місячні збори Бр. Сом. св. Духа, від. 237, відбуваються в неділю, 15 листопада, в годині 2-тій пополудні, в У. Н. Домі. Обов'язком кожного члена є прийти на ці збори, то маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки, бо приходить закінчення року, то щоб не було ані одного довгуючого члена. Рівнож подаємо до владі, що товариство бере участь у посвяченні прапорів в ньюйоркській громаді. Бог і ма відійти 9:45 ранку, тож приходьте на час. — І. Монік, пресд.; М. Шиманський, кас.; Л. Бнх, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українськ Сіт, від. 59, повідомляє членів і члениці, що місячні збори відбуваються 13 листопада, в годині 7-мій вечір, під ч. 34 Бнч ул. Просимо членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки, бо приходить закінчення року, то щоб не було ані одного довгуючого члена. Рівнож подаємо до владі, що товариство бере участь у посвяченні прапорів в ньюйоркській громаді. Бог і ма відійти 9:45 ранку, тож приходьте на час. — І. Монік, пресд.; М. Шиманський, кас.; Л. Бнх, секр.

НЬОАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх місцевих і повисіцевих членів, що місячні збори відбуваються в суботу, 14 листопада, в годині 8-мій вечір, в галі церковній, 179 Корп ул. Обов'язком кожного члена є прийти на збори і ввиплатити свої вкладки. Маємо важні справи до полагодження. — Гр. Дорощенко, пр.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ПОЗІР! НЬО ТЕЙВЕН, КОНН., І ОКОЛИЦІ **ПОЗІР!**
ЗАХОДАМИ БРАТСТВА І ТОВАРИСТВА
 відбувається
ПОСВЯЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАПОРА
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В ЛИТОВСЬКІЙ ГАЛІ,
339 GREEN STREET, NEW HAVEN, CONN.
 На це свято запрошуємо всіх українців і українок, старших і молодших, як рівнож просимо доколичних громадян, щоб прибули до нас на цей день та щоб допомогли нам скріпити свої сили в ньюйоркській громаді. На це Свято ми запросили визначних американців, тому не забудьте за цей день, а прийди якнайчасніше, щоб показати американцям, що ми дійсно організована нація. Національний Прапор скріпить нас усіх, додає нам духа і витривалості по Громадах, Товариствах і всіх організаціях. Тому ми звертаємося з проханням до місцевих і повисіцевих громадян, Братств, Товариств, Клубів, Сестриств, Чер. Хреста в Стенфорд, Савтпорт, Бріджпорт, Дерби, Ансонія, Мерден, Нью Брітен, Гартфорд і всіх, котрі можуть прийти на це свято.
 Свято відбувається в такий порядок: СІЛ БОЖА в год. 10-тій, яку відправляє о. Р. Воїниць. По Сл. Божій відбувається ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРА. По посвяченні всі ідемо на Литовську Галю, там відбувається сільний ОБІД та Реферат в рамках О. Д. В. У. Відомучик О. Д. В. У вручить прапор ньюйоркській громаді. По закінченні церемонії розпочинається ЗАБАВА і буде продовжатись до пізньої ночі. До танців буде пригнані Укр. Оркестра, котра нам є вже знамі. Блещи ви обід і танець \$1.00, а на танець 35 центів.
 Українська Радіова Голіна, що відбувається кожної неділі до стайні W. E. L. I. 900 Ка. проголосить це свято 15 листопада. Накрутіть свої радія і слухайте цього оголошення в 10-тій годині рано. Адреса до церкви: 187 PARK ST., New Haven, Conn. — КОМІТЕТ. — 260, 6

УВАГА! УКРАїнСЬКА МІСТА НЬО ЙОРКУ! **УВАГА!**
ЗАХОДАМИ СОЮЗУ ГЕТЬМАНСЬКИХ ДЕРЖАВНИКІВ
 5-гої Округи в Нью Йорку
 відбувається
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 14-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В САЛІ УКРАїнСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ,
217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
 Початок в годині 7-мій вечір. — Вступ 50 центів.
 Музика американсько-українська.
Шановні Громадяни!
 Отрим запрошуємо всіх прийти на нашу забаву, де епільно переведемо вечір, як все між гетьманцями, весело та приємно! Приходьте всі і клеще своїх знайомих.
 До побачення на забаві!
 Старшина С. Г. Д.

УВАГА! НЬО ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦІ **УВАГА!**
УКРАїнСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ УЛАШТОВУЄ
ВЕЧЕРЮ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 28 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
 Початок в годині 7-мій вечір. — Вступ \$1.00.
 Шановні Громадяни! Дохід з цієї вечери призначений на пам'ятник о. Маріяна Шашкевича при українській вищій школі в Стенфорд. Підчас гостини будуть промовляти визначні бесідники, як також о. Місіонар з Канади, впр. о. Чижкович. О шире попєртя і до найчисленнішої участі запрошує і за чинну услугу ручать — Комітет. 266

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦІ **УВАГА!**
ЗАХОДАМИ КОМІТЕТУ БУДОВИ ПАРОХІЯЛЬНОЇ ГАЛІ
 влаштовується
СПІЛЬВУ ВЕЧЕРЮ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ,
303 HUDSON AVENUE, ROCHESTER, N. Y.
 Початок точно в годині 2-тій пополудні.
 Комітет запроує всіх роцестерських громадян до численної участі. Прихід призначений на будову парохіяльної галі. За добру забаву ручать — Комітет. 266

СРІБНА СПАЛЬНЯ.
 Кожна людина має забаганки, тільки не кожна може свої забаганки здійснити. Багаті люди, вибранці долі, можуть собі дозволити на ріжні прижити і витребеньки. Ріжні історії оповідають про американських мільонерів, однак історія індійського магараджі Джірампуру побиває всі рекорди забаганок. Індійсько-му багатієві забалося срібної спальні. Для цього замовив він в Англії цілу обстанову. Шобно по двох роках привезли до Індії "срібну спальню" — правдиву казку з "Тисячу і одної ночі". Срібну спальню заінсталивали в найгарнішій кімнаті магараджевої палати. На обстанову срібної спальні зужили більше як 4,000 кг. чистого срібла. Посередні величавої кімнати стоїть величезне ліжко, що само важить 1,000 кг. Ліжко прикрашене ріжними срібними розетами, листочками, статуетками німф і фавнів. Біля ліжка стоїть два невеликі величаві і мистецькі орієнтальні тапчани. Чотири срібні столи і 12 срібних кресел доповняють "грандіозне" меблювання. Кожне крісло важить 150 кг! На стіні висить величезне дзеркало. Срібну тафлю вигладили так ідеально, що вона блищить наче найкращий криштал. Ціле уладження свідчать не тільки про багатства власника, але й про визначний мистецький талант золотаря. Всі меблі збудовані у стилі Людовика XV, але ще кращі від оригіналі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ
УКРАїнСЬКИЙ ПАСИЧНИК
 продіє ГРЕЧАННИЙ МІД, 5-фунтова бляштиня 80 центів. Гуртовий опєст даю шторітникам. 265-4
WASYL OKREPKI,
 Star Road, Newark Valley, N. Y.

ПОШУКУЮ СТАРШОЇ ДІВЧИНИ
 українки до заряду дому. Прошт писати на адресу, або зголосити до: 266-7
MICHAL YAKIMOWICH,
 815 N. Clark St., Chicago, Ill.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАїнСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
 321 E. 18th STREET,
 between 1st and 2nd Avenues,
 NEW YORK, N. Y.
 Тел. GRAMERCY 5-2410.
 Урядові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

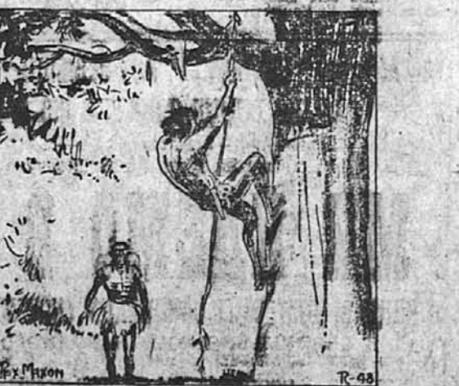
НАЙКРИШЕ ХОРІ,
НЕ ТРАТЬТЕ НАДІ!
Даром пробка
МІЛЕРТОН ЗІЛЛЯ
 СЬОГОДНІШНЄ ОГОЛОШЕННЯ У ВАШИХ РУКАХ МОЖЕ БУТИ ВАШИМ ПЕРШИМ СТУПЕНЕМ ДО ЗДОРОВ'Я.
 Хочемо, щоб найбільше людей знало це відома лікарство, яке, котре докормило таких чуд і услугах шукати, репатіацію і негути нарк.
Одна Велика Коробка \$1
 Містять майже на цілий місяць поміч для найкрише хорого.
Спеціальна офєрта читачам "Свободи":
 [ ] \$1.00 за одну коробку Мілертону
 [ ] \$1.50 за дві коробки Мілертону
 [ ] \$3.00 за три коробки Мілертону
 Пишьте на злітку Мілертон у вашій сучасній аптеці, а як там його не мають, то пишьте до:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U,
 P. O. Box 628, Newark, N. J.
 Потребуємо агентів.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАїнСЬКИЙ ПОТРЕБНИК

 ЗАЙМАЄТЬ ПОХОРОНАМИ В БРОКН, БРОКЛІН, НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦІХ
 129 E. 7th STREET,
 NEW YORK, N. Y.
 Tel. Orchard 4-2868
 BRANCH OFFICE & CHAPEL
 767 PROSPECT AVENUE
 (Cor. E. 188 St.), BROOKLYN, N. Y.
 Tel. Eastside 4-2868.

1937 WESTINGHOUSE RADIOS 1937
РАДИО ОТ ЦЕЇ МАРКИ ЛУЧІТЬ НАС З ЦІЛИМ СВІТОМ!
 ЧУДОВІ КАБІНЕТИ РІЖНОЇ ВЕЛИЧИНИ І ВИГЛЯДУ.
 ДУЖЕ СОЛІДНО БУДУВАНІ, З 5 ДО 12 МЕТАЛЕВИМИ ЖАРІВКАМИ.
 НА ОБИ ЕЛЕКТРИКИ І БАТЕРІЇ.
 КОЖНА СТАЦІЯ ПРИХОДИТЬ ЧИСТО І ВИРАЗНО.
 ЦІНИ ДУЖЕ ПРИСТУПНІ,
 від \$ 19.95 до \$139.95
 ПРОДАЄМО ЗА ГОТІВКУ І НА ВИГІДНІ СПЛАТИ.
 ВАШЕ СТАРЕ РАДИО ПРИМІМО В ГРОШАХ.
 СЛУХАЙТЕ НАШОЇ РАДИО-ПРОГРАМИ КОЖНОЇ НЕДІЛІ від 9-10 рано.
 Приходьте, пишть або телефонуйте до:
NASZ BAZAAR, 151 AVENUE A (bet. 9-10 St.), NEW YORK, N. Y.
 Tel. ALgonquin 4-0658. — P. Zadoretzky, Prop.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

 Батаго, провідник хижачького загону, приглядався здалека двом білим людям. Він розізнавав, що серед них було велитня, за яким вони пустилася в погоню, не було. Проте він плянував схопити їх обох, щоб їх тілом збагатити канібальський бенкет, що його цього вечора в замку людей-леопардів приготували.
 Він рішився напасти на двох білих відразу, не чекаючи, аж прийдуть більші загони хижаків. Бо, схопивши їх сам, він через це зазнає великої слави серед своїх диких товаришів, як теж зазнає особливої ласки від найвищого жерця Людмі.
 Обернувшись до своїх товаришів, він дав рукою знак до нападу.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

 Мов нависли всі дикуни вискочили з криків і подалися в напрямі двох білих людей. Побачивши хижаків, білі мужчини зірвалися на ноги і сплюнули по свої револьвери. Один з них націлився до надходжачого дикуна, та інший дикун ззаду могутнім ударом витрутив йому револьвер з руки. Молодий хлопєць був щасливий і цілим стрілом повалив одного трупом.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

 Але цей стріл наробиє багато шуму в лісі, що відгомном покотиться по нетрах. Цей відгомін почув Тарзан. Він відразу насторожив усю свою увагу. "Ти етій тут, — він промовив до Оранда — а я вискочу на дерево, щоби побачити, що докруги діється". З тими словами він мов вивірка видряпався на здорове дерево.